

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tutkimus- ja innovaationeuvosto
Forsknings- och innovationsrådet

Tutkimus- ja innovaationeuvosto

Muistio

Kokous 5/2024

Aika: Keskiviikko 9.10.2024 klo 10-11.30

Paikka: Smolna (Eteläesplanadi 6)

Osallistujat:

Ministerijäsenet

pääministeri Petteri Orpo, puheenjohtaja

valtiovarainministeri Riikka Purra

tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala, 1. varapuheenjohtaja

elinkeinoministeri Wille Rydman

opetusministeri Anders Adlercreutz

maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

Asiantuntijajäsenet

johtaja Riikka Heikinheimo, Elinkeinoelämän keskusliitto

partner Ilkka Kivimäki, Maki.vc

akateemikko, professori Markku Kulmala, Helsingin yliopisto

rehtori Sari Lindblom, Helsingin yliopisto, 2. varapuheenjohtaja

rehtori Vesa Taatila, Turun ammattikorkeakoulu

toimitusjohtaja Antti Vasara, VTT

toimitusjohtaja Kai Öistämö, Vaisala, 3. varapuheenjohtaja

Pysyvät asiantuntijat

alivaltiosihteeri Timo Lankinen, valtioneuvoston kanslia

strategia- ja tutkimusjohtaja Olli Kärkkäinen, valtiovarainministeriö

ylijohtaja Sirkku Linna, opetus- ja kulttuuriministeriö

neuvotteleva virkamies Kirsti Vilén, työ- ja elinkeinoministeriö (osastopäällikkö Juhapekka Ristolan sijaan)

pääjohtaja Paula Eerola, Suomen Akatemia

pääjohtaja Lassi Nojonen, Business Finland

Muut osallistujat

Risto Artjoki, valtiosihteeri, valtioneuvoston kanslia

Päivi Nerg, valtiosihteeri, maa- ja metsätalousministeriö

Emmi Venäläinen, erityisavustaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Henrik Vuornos, erityisavustaja, valtioneuvoston kanslia

Sihteeristö

pääsihteeri Johanna Moisio, valtioneuvoston kanslia
johtava asiantuntija Antti Pelkonen, valtioneuvoston kanslia
johtava asiantuntija Harri Lämsipuro, työ- ja elinkeinoministeriö
johtava asiantuntija Jussi Alho, opetus- ja kulttuuriministeriö

Muistio

1. Kokouksen avaus, päätösvaltaisuuden toteaminen ja ajankohtaiset asiat

Pääministeri Petteri Orpo avasi kokouksen klo 10.03 ja toivotti osanottajat tervetulleeksi kokoukseen. Pääministeri kävi läpi asialistan ja totesi kokouksen päätösvaltaiseksi.

Merkittiin tiedoksi ajankohtaiset asiat:

- Pääministerin ilmoitus eduskunnalle valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisesta suunnitelmasta 18.9.2024
- Parlamentaarisen TKI-seurantaryhmän 2.10.2024 kokous
- Toimitusjohtaja Risto Murron puheenjohtaman Kasvuriihi-hankkeen valmisteluryhmän määräaika helmikuun lopussa

2. Horisontti Euroopan väliarviointi ja EU:n T&K-rahoituksen tulevaisuuden näkymät

VTT:n toimitusjohtaja Antti Vasara esitteli Horisontti Eurooppa -puiteohjelman väliarviointiprosessia ja EU:n T&K-rahoituksen tulevaisuuden näkymiä (liite 1). Väliarviointi käynnistyi joulukuussa 2023 ja arviointiraportti julkaistaan lokakuussa 2024. Arvioinnin toteuttaa kansainvälinen asiantuntijaryhmä. Toimitusjohtaja Vasara on yksi arviointiryhmän jäsenistä. Arvioinnin on tarkoitus tuottaa sekä strategista neuvonantoa, että konkreettisia ehdotuksia siitä, miten puiteohjelma parhaalla mahdollisella tavalla tuottaa lisäarvoa ohjelman loppukauden ajan ja tulevaisuudessa.

Taustaksi oli asialistassa todettu, että EU:n tulevan uuden monivuotisen rahoituskehityksen osalta valtioneuvosto on laatinut huhtikuussa 2024 ennakkovaikuttamiskannan, josta on annettu E-kirje eduskunnalle (E 31/2024). Valtioneuvoston kannan mukaan ”Suomen prioriteettina on avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun pohjautuvan tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen nykyistä suurempi osuus.” Lisäksi valmistelussa on valtioneuvoston vaikuttamispaperi koskien EU:n tulevaa TKI-rahoitusta. Vaikuttamispaperi käsitellään EU-asioiden yhteensovittamisjärjestelmässä, jossa valmistellaan Suomen kannanotot EU-asioihin.

Toimitusjohtaja Vasaran puheenvuoron jälkeen pääministeri kiitti erinomaisesta esityksestä. Neuvoston kävi esityksestä keskustelun. Keskustelussa korostettiin, että julkisen T&K-rahoituksen tulisi viivuttaa yksityistä T&K-rahoitusta myös EU-tasolla. Tältä osin Suomen T&K-politiikan mallia tulisi vahvasti viestiä myös EU:n suuntaan. Rahoituksen kohdentaminen laadun ja kilpailun perusteella on tärkeää. Lisäksi todettiin, että opiskelija- ja tutkijaliikkuvuutta tulisi vahvistaa. Keskustelussa korostettiin myös tutkimusinfrastruktuurien merkitystä.

Esittely ja keskustelu merkittiin tiedoksi.

3. T&K-toiminnan strategisten valintojen prosessista päättäminen

Pääsihteeri Moisio esitteli esityksen strategisten valintojen tunnistamisen kaksivaiheiseksi prosessiksi ja sen alustavaksi aikatauluksi (liite 2).

Valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisessa suunnitelmassa linjataan, että T&K-toiminnassa ja sen suuntaamisessa tunnistetaan globaalit ja kansalliset yhteiskunnalliset haasteet ja niiden TKI-toimijoille luomat mahdollisuudet Suomen vahvuudet huomioiden. Suunnitelman mukaan tutkimus- ja innovaationeuvoston johdolla tunnistetaan strategisia valintoja osallistavassa ja avoimessa prosessissa. Valintojen tunnistamisen pohjaksi määritellään valintakriteerit. Valintojen tulee perustua tutkittuun tietoon sekä systemaattisesti ja laajasti kerättyyn ajantasaiseen, päivittyvään tietopohjaan.

Sihteeristö oli valmistellut esityksen kaksivaiheisesta prosessista parlamentaaristen linjausten, monivuotisen suunnitelman ja neuvoston kesäkuussa 2024 hyväksymän työsuunnitelman pohjalta. Asiasta oli keskusteltu neuvoston valmistelevan kokoonpanon 10.9. kokouksessa. Ensimmäisessä vaiheessa tunnistettaisiin olemassa olevia painopisteitä ja muodostettaisiin tilannekuva. Toisessa vaiheessa tunnistettaisiin muodostettavien valintakriteerien perusteella strategisia valintoja.

Neuvosto kävi asiasta keskustelun, jossa prosessin kaksivaiheisuutta pidettiin hyvänä. Aikataulun osalta kuitenkin todettiin tarvittavan kunnianhimoisempaa lähestymistä. Pidettiin tarpeellisena, että prosessi tukee toimitusjohtaja Risto Murron johtaman Kasvuriihi-hankkeen valmisteluryhmän työtä sekä hallituksen puolivälirihtiä huhtikuussa 2025.

Keskustelussa korostettiin, että on tärkeä tuoda esiin vaikuttavuusnäkökulma ja se, mitä valinnoilla tavoitellaan. Valintojen tulee olla tarkoituksenmukaisella resoluutiotasolla ja markkinavetoisuus tulee säilyttää. Monivuotisen suunnitelman linjaukset nostettiin esiin esimerkkeinä jo tehdyistä valinnoista. Todettiin, että eri toimijoiden äänen tulisi kuulua prosessissa. Painotettiin myös valintojen kytköstä muihin politiikkalohkoihin kuten esimerkiksi teollisuus- ja puolustuspolitiikkaan. Lisäksi keskusteltiin mm. valintojen päivittämisestä jatkossa ja tuotiin esiin yhteistyö parlamentaarisen TKI-seurantaryhmän kanssa.

Päätettiin strategisten valintojen tunnistamisesta kaksivaiheisessa prosessissa esitetyllä tavalla, mutta nopeammalla aikataululla siten, että prosessi tukee hallituksen puolivälirihtiä.

4. Valtion T&K-rahoituksen käytön ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointisuunnitelma

Kesäkuussa 2024 hyväksytyn monivuotisen suunnitelman mukaan valtioneuvosto seuraa valtion T&K-rahoituksen vaikuttavuutta. Seurantaan luodaan aikataulu ja seurannan rakenteet, ja tutkimus- ja innovaationeuvosto valmistelee yhteistyössä ministeriöiden kanssa seuranta- ja arviointisuunnitelman. Neuvoston työsuunnitelman mukaisesti neuvoston on tarkoitus hyväksyä seuranta- ja arviointisuunnitelma joulukuussa.

Johtava asiantuntija Antti Pelkonen esitteli seuranta- ja arviointisuunnitelman luonnoksen (liite 3). Tutkimus- ja innovaationeuvoston valmisteleva kokoonpano oli käynyt asiasta lähete keskustelun 10.9. Parlamentaarinen seurantaryhmä oli käsittellyt luonnosta 2.10.

Neuvosto kävi asiasta keskustelun. Keskustelussa korostettiin T&K-rahoituslain mukaisen lisärahoituksen vaikuttavuuden ohella koko valtion T&K-rahoituksen vaikuttavuuden seuranta- ja arviointia. Tärkeinä seurannan kohteina mainittiin muun muassa yritysten ja julkisten toimijoiden välinen yhteistyö, rahoituksen vipuvaikutus sekä vaikutus vientiin ja talouskasvuun. Tuotiin esiin myös, että jo nykyisellään toimintaa seurataan laajasti. Korostettiin riittävän rajatun, strategisen mittarijoukon valintaa sekä ohjauksen vaikutuksen ja muutoksen seuraamista.

Keskustelussa nostettiin esiin tarve selvittää niiden yritysten tilannetta, jotka eivät aio kasvattaa TKI-panostuksiaan. Pidettiin tärkeänä, että ja mahdolliset TKI-toiminnan esteet pyritään purkamaan. Ehdotettiin myös esimerkiksi yliopistovetoista ekosysteemirahoitusta, johon mm. korkeakouluilla ja yrityksillä olisi pääsy. Keskustelussa nousi esiin T&K-toiminnan ohella T&K-rahoituslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä innovaatiotoiminta ja sen rahoitus sekä yritysten että korkeakoulujen näkökulmasta. Todettiin, että innovaatiotoiminnan tukemisessa Business Finlandilla ja Suomen Teollisuussijoitus Oy:llä (Tesi) on merkittävä rooli.

Merkittiin keskustelu tiedoksi.

5. Mahdolliset muut asiat

Ei muita asioita.

6. Kokouksen päättäminen

Pääministeri kiitti osanottajia ja päätti kokouksen klo 11.34.

Liitteet:

Liite 1: Esitysmateriaali Horisontti Euroopan väliarvioinnista ja EU:n T&K-rahoituksen tulevaisuuden näkymistä.

Liite 2. Esitys kaksivaiheiseksi prosessiksi: Olemassa olevien painopisteiden tunnistaminen ja tilannekuva 2024–2025 sekä strategiset valinnat 2025 alkaen.

Liite 3. Valtion T&K-rahoituksen käytön ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointisuunnitelma, luonnos.